

ที่ดินที่หายไป ... ชดใช้ให้ด้วยครับ !

ปัจจุบันปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งยังคงมีให้เห็นอยู่ในทั่วทุกภาคของประเทศและเป็นประจำทุกปี ซึ่งกรณีข้อมเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาจเป็นการแก้ไขในระยะสั้น เช่น การขุดน้ำบาดาล หรือในระยะยาว เช่น การสร้างฝาย เขื่อน การขุดลอกแหล่งน้ำต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินการดังกล่าว นอกจากจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจแล้ว หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่ทำการอันส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายด้วย

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ เป็นคดีที่ศาลปกครองเข้าไปตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ทำให้ราษฎรบางคนได้รับความเสียหาย โดยคดีนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้แทนผู้ถูกฟ้องคดี (กรมชลประทาน) ได้ทำสัญญาว่าจ้างเอกชนให้ทำการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำพะเนียงตามมติของคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำ และเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนบริเวณลุ่มน้ำ แต่ในการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำพะเนียงในช่วงบริเวณที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่มีแนวเขตติดกับลำน้ำพะเนียงนั้น ผู้รับจ้างได้ขุดดินรากล้ำเข้าไปในที่ดินบางส่วนของผู้ฟ้องคดี อีกทั้งยังนำดินที่ได้จากการขุดลอกขึ้นมากำเป็นถนนสาธารณะเลียบลำน้ำพะเนียงในแนวเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีอีกด้วย ส่งผลให้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีหายไป จากเดิมที่มีเนื้อที่ประมาณ 13 ไร่ 2 งาน 40 ตารางวา คงเหลือเนื้อที่เพียง 11 ไร่ 1 งาน 59 ตารางวา

ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายเนื่องจากการดำเนินโครงการ ไม่มีการให้ค่าทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ มีเพียงการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างรองผู้ว่าราชการจังหวัดกับราษฎรในพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ ซึ่งมารดาของผู้ฟ้องคดีที่เข้าร่วมการประชุมได้ทำหนังสือยินยอมให้ทางราชการรื้อถอน ตัดโค่น หรือใช้ที่ดินว่างเปล่าเป็นที่ตั้งดินเท่านั้น

ผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่า ผู้ฟ้องคดีได้ทำหนังสือเสียสละที่ดินเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำให้กับทางราชการแล้ว จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย

การที่กรมชลประทานขุดลอกลำน้ำพะเนียงและทำถนนคันดินริมฝั่งลำน้ำพะเนียง โดยรากล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินงานตามโครงการขุดลอกและพัฒนาลำน้ำพะเนียง และก่อสร้างถนนเลียบลำน้ำพะเนียงก็ตาม แต่เมื่อการดำเนินงานดังกล่าวมีการรากล้ำที่ดินของผู้ฟ้องคดี โดยไม่มีอำนาจที่จะบุกรุก ยึดถือ หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้เวนคืนที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือตกลงซื้อขายที่ดินแต่อย่างใด อีกทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะขุดลอกเอาที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยวิธีอื่นๆ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการตามโครงการ โดยรากล้ำที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการจงใจทำให้ได้รับความเสียหายแก่ทรัพย์สิน อันเป็นการกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นหน่วยงานของรัฐจึงต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดี ในฐานะผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทำหนังสือยินยอมให้ผู้ถูกฟ้องคดีรื้อถอน ตัดโค่น หรือใช้ที่ดินเป็นที่ตั้งดินนั้น ก็ไม่มีเนื้อความที่บ่งบอกว่าได้มีการยินยอมให้ขุดลอกรากล้ำที่ดินหรือยกที่ดินให้แก่ทางราชการ และมีได้มีความหมายว่าผู้ฟ้องคดีแสดงเจตนาสละสิทธิ ไม่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดจากการขุดลอกและทำถนนเลียบลำน้ำพะเนียงรากล้ำที่ดินของผู้ฟ้องคดีแต่ประการใด ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเพื่อชดเชยที่ดิน

ที่เสียไป/ โดยให้นำราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของที่ดิน มากำหนดเป็นค่าสินไหมทดแทน

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 682/2555)

คดีนี้เป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐว่า ถึงแม้หน่วยงานของรัฐจะมีอำนาจที่จะดำเนินการใดๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะก็ตาม แต่หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ก็ไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการได้ และถึงแม้จะมีกฎหมายให้อำนาจไว้ก็ไม่อาจใช้อำนาจเกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และหากการใช้อำนาจที่ไม่ชอบนั้นก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นก็ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายนั้น...ครับ !

นายปกครอง
